

Till
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Svar på remiss av förslag till inriktningsprogram för markanvändning och verksamheter för Järva friområde

Inledning

Kommunfullmäktige beslöt den 15 oktober 2001 att godkänna förslaget till framtidsbild för Kista Science City. Attraktiva mötesplatser på Järvafältet ingår som en del i framtidsbilden. Utvecklingen av denna del har nu konkretiserats av stadsbyggnadskontoret och gatu- och fastighetskontoret.

Stadsbyggnadsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden har skickat ut ett förslag till inriktningsprogram för Järva friområde på remiss. Samrådsmöte hölls den 14 maj på Eggeby gård. Svaret på remissen skulle vara inne senast den 30 juni, men förvaltningen har fått anstånd till början av september.

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar och åberopar förvaltningens tjänsteutlåtande om Järva Friområde som svar på remissen.
2. Stadsdelsnämnden hemställer hos kommunstyrelsen om erforderliga initiativ för fördjupat programarbete och projektering av kunskapscentret Inspiratorium.

Jack Kindberg
Stadsdelsdirektör

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens kansli i samråd med tekniska avdelningen, avdelningen för barn och ungdom samt avdelningen för integration och utveckling.

Bilagor

Bil. 1 Utdrag ur protokoll från stadsbyggnadsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden samt gemensamt tjänsteutlåtande från stadsbyggnadskontoret och gatu- och fastighetskontoret

Bil. 2 Inriktningsprogram för Järva Friområde

Bil. 3 Sammanträdesprotokoll 2000-11-15 från Spånga-Tensta stadsdelsnämnd om förslag till inriktning för genomförande av framtidsbilden för Kista Science City

Sammanfattning

Gatu- och fastighetskontorets och stadsbyggnadskontorets förslag till inriktningsprogram för Järvaområdet grundar sig bl.a. på en undersökning, som utrednings- och statistikkontoret gjort på uppdrag av stadsbyggnadskontoret. Uppdraget gick ut på att undersöka hur friområdet används idag och hur det kan förbättras för rekreation och naturupplevelser.

Förslaget till inriktningsprogram utgår från tanken att aktiviteter av olika slag placeras närmast bebyggelsen i norra respektive södra Järva och att orörd naturmark finns i mitten. Till planerade aktiviteter hör lek- och sportfält, bollplaner, ridverksamhet, koloniområden, friluftsbad. Naturmarken ska rustas upp, våtmarker planeras anläggas, Igelbäcken ska restaureras. Hornboskap, highland cattle, föreslås beta landskapet så att det inte växer igen.

Förvaltningen anser att inriktningen för Järva friområde som helhet är bra. Den bärande idén i Framtidsbildens förslag för Järva friområde är att skapa möten i olika former – mellan människa och natur, mellan människa och människa, och mellan människa i nutid och historia.

Ett naturreservat föreslås bildas. Det hindrar enligt uppgift inte förändringar, som följer syftet med reservatet, som t.ex. byggande av kompletterande rekreationsanläggningar. Det kan indelas i zoner, där vissa kan vara orörda, men andra kan tillåtas byggas på.

Eggeby gård föreslås få ett utomhusbad. Ett bad är bra både för Eggeby och för befolkningen.

Förvaltningen anser, att inriktningsprogrammet kan tjäna som övergripande planeringsdokument framöver. Respektive huvudman har ansvar för att objekten kostnadsberäknas och läggs fram för beslut av fullmäktige i budget- och flerårsbudgetsammanhang. Förvaltningen förutsätter, att nämnden får tillfälle att yttra sig på nytt, när de olika projekten studerats närmare. Det är viktigt att framhålla, att stadsdelsnämnden inte kan ta på sig något

ansvar för anläggningar som föreslås i inriktningsprogrammet. Ansvaret måste respektive huvudman behålla.

Vid behandlingen av kommunfullmäktiges förslag till budget 2003 beslutades att: "Förslag om att bygga ett Science center på Järvafältet skall prövas inom ramen för utvecklingsarbetet av Järvaområdet." Frågan får, enligt det gemensamma tjänsteutlåtandet, belysas i samband med remitteringen av programmet för Järva friområde. Förvaltningen anser det viktigt för hela Järvaområdet och hela Stockholm att Inspiratorum byggs.

Bakgrund

Gatu- och fastighetskontorets och stadsbyggnadskontorets förslag till inriktningsprogram för Järvafältet grundar sig bl.a. på en undersökning, som utrednings- och statistikkontoret gjort på uppdrag av stadsbyggnadskontoret. Uppdraget gick ut på att undersöka hur friområdet används idag och hur det kan förbättras för rekreation och naturupplevelser. Den första undersökningen riktades till boende i södra och norra Järva, den andra till 150 lärare och personal inom barnomsorgen/förskolan inom samma område. Den tredje undersökningen riktade sig till arbetande i Kista. Resultatet från de tre undersökningarna som USK genomfört visar, att friområdet i första hand används av de boende, att det är ett mycket uppskattat friområde för sina befintliga natur- och kulturvärden, att naturen och skogen är viktig och mycket värdefull i det pedagogiska arbetet, men att gårdarna Eggeby, Husby och Akalla är mest besökta. Bland boende är utomhusbad och våtmarkspark vid Igelbäcken de två satsningar, som får högst andel "viktigt". Utvecklingen av Fältskolan till ett kunskapscenter stöds av drygt 40 %, en nästan lika stor andel stöder en satsning på kolonistugeområdet.

När kommunfullmäktige den 15 oktober 2001 beslöt att godkänna förslaget till framtidsbild för Kista Science City uttalade föredragande borgarråd bl.a. att, när det gäller Järva friområde, var det inte möjligt att då ta slutlig ställning, utan en ytterligare fördjupning av framtidsbilden behövdes. I detta arbete ingår frågan om att fastställa skyddsform för Järvafältet och Igelbäcken.

I inriktningsprogrammet har man utgått från att en snabbspårvägsviadukt över friområdet föreslås i en sträckning mellan Rinkeby och Kista. Snabbspårvägen föreslås numera istället gå via Ursvik till Kista och således inte passera Rinkeby.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I det följande kommenterar förvaltningen inriktningsprogrammet och använder därvid stadsdelsnämndens svar på remiss om förslag till framtidsbild m.m. för Kista Science City som utgångspunkt. Ärendet behandlades

av nämnden den 15 november 2000. En sammanfattning av synpunkterna finns på sidan 19 i inriktningsprogrammet. Förvaltningens synpunkter nedan följer i stort den struktur, som stadsbyggnadskontorets och gatu- och fastighetskontorets gemensamma tjänsteutlåtande har.

Övergripande

Förvaltningen anser att inriktningen för Järva friområde som helhet är bra. Den bärande idén i Framtidsbildens förslag för Järva friområde är att skapa möten i olika former – mellan människa och natur, mellan människa och människa, och mellan människa i nutid och historia. Det är rätt tänkt och förslagen i inriktningsprogrammet stämmer med idén. När programmet är genomfört, kommer många fler människor att röra sig på fältet. Nu är det ofta ödsligt. Det behövs människor för att man ska känna sig trygg.

Blandningen av kulturlandskap, rekreationsområden och naturpark känns rätt. Placeringen av platser för lek, sport och evenemang i området närmast bebyggelsen är naturlig.

Att bilda ett naturreservat verkar vara det bästa för att skydda naturmiljön och för att även på lång sikt kunna använda området för i huvudsak friluftsliv och rekreation. Ett naturreservat hindrar enligt uppgift inte förändringar, som följer syftet med reservatet, som t.ex. byggande av kompletterande rekreationsanläggningar. Det kan indelas i zoner, där vissa kan vara orörda, men andra tillåtas byggas på.

Enligt förslaget ska området hindras från att växa igen genom att låta highland cattle beta där. Redan i dag drivs stora delar av Järvafältet ekologiskt med highland cattle och får. Utökningen av 4 H:s arrende med den östra delen av friområdet tillstyrks.

En av inriktningsprogrammets strategier är att minimera friområdets drift- och underhållskostnader. Det sker genom att större delen av området vårdas med hjälp av ekologiskt jordbruk (se ovan om utökningen av 4H:s arrende). Parkvården koncentreras enligt programmet till mötesplatserna och sportfälten som kräver intensiv skötsel och underhåll.

Friluftsbadet föreslås förläggas till Eggeby gård. Det är ett bra förslag, särskilt med tanke på, att Tensta simhall är stängd på sommaren. En begravningsplats föreslås i Hägerstalund. Förvaltningen skulle hellre sett, att begravningsplatsen placerades utmed Akallavägen, som inriktningsprogrammet har som alternativ 2. Förvaltningen böjer sig dock för argumentet att detta alternativ blir både dyrare och senarelagt, eftersom det finns fornlämningar på den platsen. Fältet måste i så fall grävas ut innan man kan använda den som begravningsplats. Detta skulle försena färdigställandet

av platsen, vilket vore olyckligt, eftersom behovet av en ny begravningsplats i västerort är stort.

Mötesplatser för kulturevenemang, fest och samvaro

Mötesplatserna för kulturevenemang, fest och samvaro är fyra till antalet, Akalla By, Husby Gård, Eggeby Gård och Hästa Gård. Förslaget är att Eggeby ska vara en offentlig kultur- och evenemangspark för hela Järva-staden med fältskola, friluftsbad och festplats. Eggeby är redan i dag en kultur- och evenemangspark. Det nya är friluftsbadet, som föreslås förläggas dit, något som förvaltningen ser med tillfredsställelse. I det gemensamma tjänsteutlåtandet står att ”huvudman för verksamheten är Eggeby Folkets Park i samverkan med stadsdelsförvaltningen i Spånga-Tensta”. Förvaltningen vill påpeka, att förvaltningen inte har någon del i huvudmannskapet. Stadsdelsnämnden har varje år gett verksamhetsbidrag till Eggeby Gård, det är allt.

Hästa Gård blir baspunkt för skötseln av natur- och odlingslandskapet. Här ska den pedagogiska verksamheten utvecklas för att skapa förståelse och kunskap om det ekologiska lantbruket. Förvaltningen har inga speciella synpunkter på detta. Gården har redan i dag god kontakt med bl.a. skolor, som regelbundet besöker den. I förslaget står att gårdsmiljöerna ska ha varsin karaktäristisk verksamhetsprofil, så att de kompletterar varandra och bidrar till så stort kulturellt och miljömässigt utbud som möjligt. Denna tanke stöder förvaltningen.

Mötesplatser för lek, motion och sport

Under denna rubrik ryms bl.a. lek- och sportfält, bollplaner, ridverksamhet m.m. Förvaltningen kommenterar i det följande några av objekten.

Lek- och sportfält anläggs bl.a. vid Granholmen alternativt Elinsborg. Förvaltningen anser, att läget vid Elinsborg är att föredra, eftersom det ligger ungefär mitt i området med en planerad bred undergång under den ombyggda E 18. En bokningsbar bollplan med konstgräs är också tänkt att lokaliserar till Granholmen alternativt Elinsborg. Även denna anser förvaltningen bör placeras vid Elinsborg.

Utveckling av våtmarker

Utvecklingen av de sankna områdena vid Kolkärret och Hästa Träsk till våtmarksparker verkar intressant och kan säkert leda till att t.ex. nya fågelarter besöker och slår sig ned i områdena. Våtmarkerna ger liv åt området. Förslaget är dock inte okontroversiellt. Stadsdelsnämnden uttryckte i sitt beslut 2000-11-15 om inriktning framtidsbilden för Kista Science City skepsis till anläggandet av en konstgjord våtmark (se vidare bil. 3, blad 417). Vid samverkansgruppsmöte för utveckling av Tensta och Hjulsta i

juni i år framkom, att det fanns de som var oroliga för att våtmarkerna skulle föra med sig ansamling av fåglar med otrevlig fågelspillning. Det framfördes också att fåglar äter av koloniodlingarna. Å andra sidan tillhörde utvecklingen av våtmarker det som, tillsammans med utomhusbad vid Eggeby, fick högst andel ”viktigt” av dem som svarat på USK:s enkäter.

Restaurering av Igelbäcken

Restaureringen innebär att vattentillförseln ska säkras, vilket förvaltningen tillstyrker. Periodvis kan det enligt uppgift innebära, att dricksvatten tillförs. Förvaltningen anser att det är viktigt att vattentillförseln säkras, men huruvida den lämpligaste metoden är att använda dricksvatten, kan inte förvaltningen ta ställning till.

Koloniområdet

Ett nytt koloniområde föreslås inrättas vid Rinkeby Hage. Förvaltningen har inga synpunkter på det. Såväl de lokala koloniträdgårdsföreningarna i området som föreningen Storstockholms koloniträdgårdar har fått förslaget på remiss.

Trafik

För att komma till rätta med den olovliga biltrafiken föreslås i det gemensamma tjänsteutlåtandet att effektiva avstängningar ska upprättas. Det är dock enligt förvaltningens erfarenhet svårt att åstadkomma effektiva avstängningar. Det hindrar inte, att allt som kan göras för att hindra biltrafik, där den inte är tillåten, ska göras.

Mötesplatser och aktivitetsytor ska lokaliseras så att transportvägar för motorfordon kan minimeras. Tillfart till Eggeby finns redan via Krällinge-gränd. Parkeringsplatsen intill E18 ska byggas ut för att täcka behovet för Eggeby gård inklusive utomhusbadet. Det är viktigt, att parkeringsplatsen blir tillräckligt stor och vid behov, t.ex. vid speciella evenemang, kan utökas, så att ordning och reda upprätthålls. Från Akallavägen föreslås en tillfartsväg utmed E 18 med P-platser i närheten av koloniområdet vid Akallavägen respektive Kolkärret samt till Granholmstoppen och den föreslagna ridverksamheten. Provisoriska P-platser finns nu i sydvästra hörnet och vid Granholmstoppen. Ny P-plats föreslås vid Kolkärret. Tillfartsvägen föreslås läggas i samma vägområde som är tänkt att användas som byggväg för E 18. Förvaltningen anser att det är nödvändigt och klok politik att tillåta viss biltrafik i kanten av fältet invid E 18. Genom att tillåta biltrafik till aktiviteterna finns förhoppningen att respekten för de bilfria områdena ska öka.

Regionala cykelstråk finns bl.a. längs E18. Över friområdet går fyra cykelvägar som förbinder norra och södra Järva. Man planerar bl.a. skidspår på fältet vintertid, vilket förvaltningen lovordar.

Busstrafik på fältet är inte längre aktuell.

Investeringar

Någon övergripande investeringskalkyl kan i detta skede ej presenteras står det i det gemensamma tjänsteutlåtandet från stadsbyggnadskontoret och gatu- och fastighetskontoret. Varje huvudman ansvarar för sina investeringar. Stadsdelsnämnderna har inget investeringsansvar.

Kontoren har tagit fram sitt förslag till utveckling av Järvafältet bl.a. med ledning av de enkäter, som USK gjort. Innan investerings- och driftkostnads kalkyler kan presenteras för varje objekt kan några konkreta beslut inte fattas av huvudmännen. Förvaltningen anser, att inriktningsprogrammet kan tjäna som övergripande planeringsdokument framöver. Respektive huvudman har ansvar för att objekten kostnadsberäknas och läggs fram för beslut av fullmäktige i budget- och flerårsbudgetsammanhang. Förvaltningen förutsätter, att nämnden får tillfälle att yttra sig på nytt, när de olika projekten studerats närmare. Det är viktigt att framhålla, att stadsdelsnämnden inte kan ta på sig något ansvar för anläggningar som föreslås i inriktningsprogrammet. Ansvaret måste respektive huvudman behålla. För varje ny investering är det dock viktigt att en analys görs av tillkommande driftkostnader för t.ex. väghållning och annat, som sköts av stadsdelsnämnden, så att nämnden erhåller nya medel för dylika utökningar av uppdraget.

Science center - Inspiratorum

Vid behandlingen av kommunfullmäktiges förslag till budget 2003 beslutades att: "Förslag om att bygga ett Science center på Järvafältet skall prövas inom ramen för utvecklingsarbetet av Järvaområdet." Frågan får, enligt det gemensamma tjänsteutlåtandet, belysas i samband med remitteringen av programmet för Järva friområde.

Förutsättningarna för och innehållet i hela utbildningssystemet är av avgörande betydelse för att Stockholm även i framtiden ska kunna vara den motor i samhället som behövs. Det under många år minskande intresset för naturvetenskap och teknik är allvarliga tecken. I den nordvästra stockholmregionen sker en snabb utveckling på flera områden medan andra delar behöver stimuleras. Karolinska Institutets "adoption" av Tensta gymnasium och KTH:s expansion i Kista är två positiva exempel, men de saknar en gemensam plattform.

Inom ramen för storstadssatsningen i Tensta har ett projekt för ett kunskapscentrum vid Eggeby gård utvecklats. Avsikten är att detta Inspiratorium ska vara en pedagogisk mötesplats för elever, lärare och studenter från hela stockholmsregionen. Här sker tillämpad utbildning av elever, lärare fortbildas, och nya forskningsresultat presenteras; allt i en miljö som tillåter praktisk tillämpning av teknik och naturvetenskap. Hit är också allmänheten välkommen att besöka och ta aktiv del i de möjligheter som miljön erbjuder. Förvaltningen anser, att det är ett projekt som har stora möjligheter och som är mycket angeläget för att höja kunskapsnivåerna inom det naturvetenskapliga området och utveckla pedagogiken.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar och åberopar förvaltningens tjänsteutlåtande om Järva Friområde som svar på remissen.

Förvaltningen föreslår att Inspiratorium – ett kunskapscenter för naturvetenskap och teknik i Spånga-Tensta - byggs på Järvafältet invid Eggeby gård, och att stadsdelsnämnden beslutar att hemställa hos kommunstyrelsen om erforderliga initiativ för fördjupat programarbete och projektering av kunskapscentret Inspiratorium.

Om projektet inte kan genomföras föreslår förvaltningen att fältskolan ska utvecklas istället med breddning av ämnesinnehållet till fysik och teknik. Behovet är stort även i Kista och Rinkeby för denna form av undervisning. Dock behövs en ökad kapacitet för att tillgodose efterfrågan från dessa stadsdelsnämnder.

SLUT